

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Київський національний університет будівництва і архітектури

ІСТОРИЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ТА КУЛЬТУРИ

Методичні вказівки
для студентів всіх напрямів
підготовки КНУБА денної форми навчання

Київ 2016

УДК 947
ББК 36.3 (2Ук)
І-90

Укладачі: Є.В. Перегуда, професор;
В.Ф. Деревінський, професор;
А.В. Тороп, доцент;
І.О. Бурда, доцент;
І.В. Гончаренко, доцент;
П.О. Дьомкін, доцент;
В.В. Єгоров, доцент;
В.П. Макогон, доцент;
А.В. Панібудьласка, доцент;
С.В. Савойська, доцент;
П.П. Оксюковський, доцент;
Ю.Г. Губерт, асистент

Рецензент В.М. Лич, д-р екон. наук, професор

Відповідальний за випуск Є.В. Перегуда, д-р політ наук, професор

*Затверджено на засіданні кафедри політичних наук, протокол
№ 5 від 15 грудня 2015 р.*

Видається в авторській редакції.

Історія української державності та культури: методичні вказівки
І-90 /уклад.: Є.В. Перегуда, В.Ф. Деревінський, А.В. Тороп та ін. – К.: КНУБА,
2016.– 40 с.

Містять плани семінарських занять, тематику індивідуальних завдань, питання модульного та підсумкового контролю, список рекомендованої літератури, електронних ресурсів, критерії оцінювання.

Призначено для студентів усіх спеціальностей денної форми навчання.

З М І С Т

Загальні положення	4
Загальні методичні рекомендації до вивчення курсу	4
Модульно-рейтингова система оцінювання знань	7
Плани семінарських занять	8
Індивідуальні завдання.....	19
Запитання до модульного та підсумкового контролю	23
Список літератури.....	29
Інформаційні ресурси.....	33
Рекомендовані музеї м. Києва	36
Зразок оформлення титульної сторінки індивідуального завдання	37

Загальні положення

Під час відродження та розбудови незалежної Української держави відбувається активне зростання національної свідомості українського народу, пробудження інтересу до його історичного минулого, яке протягом тривалого часу фальсифікувалося. Виникає необхідність не лише повернути історичну правду, а й знову переосмислити найважливіші події і факти нашої історії. Адже в минулому знаходяться причини багатьох проблем, що хвилюють суспільство сьогодні. Без глибоких знань історії України неможливо зрозуміти її сучасне становище. Тому однією із ключових гуманітарних дисциплін, що вивчаються нині у вищих навчальних закладах, є курс з вітчизняної історії.

Цей курс у вищому навчальному закладі не є простим повторенням шкільної програми, а становить принципово нову дисципліну, яка передбачає вивчення, насамперед, етнічних, державотворчих, національно-визвольних, соціально-політичних та історико-культурних аспектів історії українського народу.

У КНУБА студенти вивчають **курс «Історія української державності та культури»**. Дане видання має на меті методично забезпечити вивчення цієї дисципліни.

Під час підготовки видання автори опиралися на сучасне бачення основних проблем української історії, використали багаторічний досвід колективу кафедри у викладанні суспільних наук, намагалися врахувати пропозиції та побажання студентів щодо вдосконалення навчального процесу та організації самостійної роботи.

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ВИВЧЕННЯ КУРСУ

Основними формами вивчення курсу «Історія української державності та культури» є: лекції, семінарські заняття, самостійна робота студентів над джерелами і навчально-методичною літературою, написання індивідуальних завдань, модульний контроль, складання заліку (іспиту).

Важливу роль у вивченні курсу відіграють **лекції**, які є провідною організаційною формою навчання, засобом спрямування спільної діяльності викладачів і студентів на досягнення цілей навчання. Під час лекцій визначається зміст і наукова спрямованість предмета, розглядаються найважливіші проблеми, прокладається шлях до самостійного вивчення джерел та історичної літератури.

Студент повинен уважно слухати і конспектувати лекційний курс в окремому зошиті. Не радимо записувати лекцію слово в слово. Необхідно збагнути зміст проблем, коротко, тезисно занотувати сутність основних закономірностей та тенденцій історичного розвитку в період, що

розглядається лектором, стисло відобразити в конспекті цікаві факти та хронологію подій, визначення і висновки, що звучали в лекції. Для швидкості запису бажано розробити та застосовувати особисту систему скорочень найбільш вживаних історичних термінів та понять.

Семінар – це колективна форма аудиторних занять, активний метод перевірки знань, якому передуює самостійне вивчення студентами різних історичних джерел і посібників. На семінарських заняттях студенти під керівництвом викладача, шляхом творчого обміну думок у процесі товариської дискусії, поглиблюють і узагальнюють знання здобуті на лекціях і під час самостійної роботи, вчаться давати об'єктивну оцінку суспільним явищам, формувати власні погляди та активну життєву позицію, здобувають досвід усного виступу перед аудиторією.

Плани семінарських занять для студентів денної форми навчання всіх спеціальностей охоплюють 12 тем із курсу «Історія української державності та культури» і розраховані на 36 годин. Кожна тема розбита на окремі питання і підпитання, які є розгорнутим планом для висвітлення певної проблеми. Плани семінарів не дублюють лекційного курсу, а розширюють і доповнюють його.

Готуючи кожну тему семінарів, студент обов'язково повинен ознайомитись з формулюваннями теми, питаннями плану, а вже потім обирати в запропонованій літературі саме той історичний матеріал, який висвітлює вказану проблему, а не проблему взагалі. При цьому важливо використовувати не один найбільш поширений та вдало написаний підручник, а саме список, комплекс літератури, який включав би і підручник, і збірники документів, і наукові дослідження. Важливо також орієнтуватися на найновіші видання, написані у світлі сучасної концепції історії України. Така література широко і в достатній кількості представлена в читальному залі бібліотеки університету, а особливо в методичному кабінеті кафедри (ауд. № 432), де й бажано готуватися до наступного семінарського заняття. У процесі пошуку та відбору літератури для підготовки до семінару студент може розширити оптимальний список літератури за рахунок найновіших наукових публікацій, що з'явилися після видання даного посібника.

Роботу із книгою умовно можна поділити на кілька етапів. Спочатку радимо уважно прочитати повну назву праці, переглянути зміст, з'ясувати структуру. Потім прочитайте вступ і заключну частину (висновки), бо в них можуть подаватися пояснення, чи доповнення, які допоможуть краще зрозуміти зміст усієї праці. За тим іде опрацювання тексту, відбір історичного матеріалу для висвітлення питань, що вказані в плані семінару. На завершальному етапі результати роботи з літературою оформляються в письмовому вигляді, у формі стислого конспекту.

Під час роботи на семінарських заняттях студенти повинні викладати свої думки конкретно, висвітлювати питання, опираючись на вивчений та законспектований матеріал і відповідний понятійний апарат, не просто перераховувати історичні події і факти, а вміти їх узагальнювати, намагатися знаходити закономірності та тенденції історичного розвитку, учитися аргументувати сказане, обов'язково робити висновки, що випливають зі сказаного. Під час відповіді можна користуватись конспектом. Високу оцінку студент отримує тоді, коли він вільно володіє матеріалом, користуючись конспектом, висвітлює питання своїми словами, а не читає, не відриваючись від тексту. Тому потрібно намагатися адаптувати книжну мову до розмовної, у своїх доповідях чи доповненнях уникати звичного, засвоєного зі школи стилю історичного оповідання, надмірної кількості епітетів та метафор, а до записів слід звертатися лише при цитуванні джерел, чи статистичних даних.

Перший виступ на семінарі з одного з питань, що розглядаються, зазвичай називають доповіддю. Доповідачу для виступу відводять 10 – 12 хвилин, зазвичай із трибуни, перед групою. Під час виступу доповідача всі студенти уважно слухають колегу, а потім бажуючі беруть участь у колективному обговоренні доповіді (з місця). Формами участі в обговоренні доповіді можуть бути зауваження, запитання, доповнення, позитивний чи негативний аналіз доповіді та її розгорнута оцінка. Регламент участі в обговоренні доповіді – до 5 хвилин.

Важливою складовою підготовки до семінарського заняття є **самостійна робота студента** з історичними джерелами та літературою. Зміст і спрямованість цієї роботи визначається на лекціях. Самостійна навчальна робота не лише формує в студентів навички і вміння самостійного здобування знань, що важливо для здійснення неперервної освіти протягом усієї подальшої трудової діяльності, а й має важливе виховне значення, оскільки формує самостійність як рису характеру, що відіграє істотну роль у структурі особистості сучасного спеціаліста вищої кваліфікації. Обов'язковою складовою самостійної роботи студентів є: конспектування в окремому зошиті передбачених до кожного семінарського заняття основних історичних джерел.

Модульний контроль проводиться після завершення семінарських занять і здійснюється за навчальним матеріалом, який розглядався в курсі «Історія української державності та культури». Формою модульного контролю є письмові контрольні роботи та усне опитування студентів. Тривалість виконання письмових завдань модульного контролю не повинна перевищувати двох академічних годин. Студенти, які не з'явилися на модульний контроль, отримують нуль балів. Для студентів, які не з'явилися

на модульний контроль із поважної причини, деканат призначає додатковий час для проведення модульного контролю.

Вимоги до модульних контрольних робіт

Робота (письмова) повинна бути виконана самостійно, охайно, без закреслень та інших помарок, розбірливо і грамотно. Використання в процесі виконання роботи будь-яких допоміжних матеріалів (довідників, навчальних посібників, підручників і таке ін.) не допускається. У роботі *студент повинен:*

- чітко сформулювати визначення того чи іншого історичного терміна або поняття;
- продемонструвати розуміння обумовленості історичних явищ і процесів, уміти аналізувати їх у динаміці (передумови, причини, етапи розвитку), у зв'язку з іншими історичними явищами і процесами та з точки зору історичного значення, досвіду та уроків;
- відповіді на запитання мають засвідчити розуміння студентом закономірностей історичних процесів в Україні в контексті європейської та світової історії, уміння висловлювати власну оцінку тих чи інших подій та фактів, пов'язувати минуле із сучасністю.

Семестровий (підсумковий) контроль із навчальної дисципліни «Історія української державності та культури» проводиться у формі заліку або іспиту (залежно від навчальних планів). Студент отримує залік, якщо він виконав усі види робіт, які передбачені робочою програмою дисципліни та правильно відповів на питання модульного контролю.

МОДУЛЬНО-РЕЙТИНГОВА СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ

Вивчення курсу здійснюється за **модульно-рейтинговою системою** організації навчального процесу: поетапному вивченні навчальної дисципліни та рейтинговому оцінюванні якості засвоєння знань. Курс складається з двох модулів. Рейтингова система оцінки знань студентів враховує: доповнення та виступи з доповідями на семінарських заняттях, конспекти лекцій, семінарів та історичних джерел, написання і захист індивідуальних завдань, результати модульного контролю та заліку. При оцінюванні знань студентів використовується національна шкала оцінювання, приведена у відповідність до Європейської шкали ECTS.

Таблиця 1

Розподіл балів, які отримують студенти, за умови заліку

Поточне оцінювання та самостійна робота				Сума
Модуль №1	Модуль №2	Інд. завд.№1	Інд. завд.№2	
30	30	20	20	100

Таблиця 2

Розподіл балів, які отримують студенти, за умови іспиту

Поточне оцінювання та самостійна робота				Іспит	Сума
Модуль №1	Модуль №2	Інд. завд.№1	Інд. завд.№2		
20	20	15	15	30	100

Таблиця 3

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Балів за всі види роботи	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену	для заліку
90 – 100	A	ВІДМІННО – відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок	<i>зараховано</i>
82 – 89	B	ДУЖЕ ДОБРЕ – вище середнього рівня з кількома помилками	
74 – 81	C	ДОБРЕ – загалом правильна робота з певною кількістю грубих помилок	
64 – 73	D	ЗАДОВІЛЬНО – непогано, але зі значною кількістю недоліків	
60 – 63	E	ДОСТАТНЬО – виконання задовольняє мінімальні критерії	
35 – 59	FX	НЕЗАДОВІЛЬНО – з можливістю повторного складання	<i>не зараховано з можливістю повторного складання</i>
1 – 34	F	НЕЗАДОВІЛЬНО – з обов'язковим повторним курсом	<i>не зараховано з повторним вивченням</i>

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**Модуль 1. Етносоціальні та державотворчі процеси в Україні.****Тема 3. Княжий період українського державотворення. (4 год.)**

1. Найдавніші державні утворення на українських.
2. Перші слов'янські державні утворення на території України.
3. Київська Русь – початки української державності:

- а) передумови та етапи формування державності Київської Русі;
  - б) характеристика державності, основні верстви населення, політичний і територіальний устрій Київської Русі на різних етапах її історичного розвитку;
  - в) Київська Русь в міжнародних відносинах;
  - г) причини занепаду та припинення існування Київської Русі, її історичне значення;
4. Галицько-Волинська держава – перша суто українська держава:
- а) утворення Галицько-Волинської держави, особливості її внутрішньої та зовнішньої політики;
  - б) історичне значення Галицько-Волинської держави, її місце в історії українського народу.

Список літератури:

1. Головка О.Б. Північне Причорномор'я та Приазов'я в політичному й економічному розвитку Русі (IX – середина XIII ст.) // УІЖ. – 2014. – № 1.
2. Історія України: навч. посіб. [для студентів вищих навчальних закладів] / Бойко О.Д. 3-тє вид. переробл. і доповн. – К.: Академвидав, 2005. – С. 41 – 123.
3. Малик Я. Історія української державності / Я. Малик, Б. Вол, В. Чуприна. – Львів: Світ, 1995. – С. 3 – 32.
4. Панібудьласка В.Ф. Історія України: [навч. посіб.] / В.Ф. Панібудьласка, В.Ф. Деревінський, А.В. Тороп. – 2-ге вид. – К.: КНУБА, 2010. – С. 104 – 113.
5. Шевчук В.П., Історія української державності: курс лекцій: навч. посіб. / В.П. Шевчук, М.Г. Тараненко. – К.: Либідь, 1999. С. 5 – 52.

Тема 4. Державотворчі процеси в період Козаччини та Гетьманщини.

(4 год.)

1. Стан української державності в період литовсько-польської експансії.
2. Запорозька Січ – козацька республіка, модель майбутньої української державності.
3. Політико-адміністративний та соціальний-економічний устрій Української козацької держави – Військо Запорозьке та Гетьманщини:
  - а) Зборівська угода (1649 р.) – юридичне оформлення утворення держави;
  - б) Переяславсько-Московська угода: її сутність та наслідки;
  - в) наступ російського царизму на українську державність в другій половині XVII – XVIII ст.

4. Запорозька Січ та Українська козацька держава в міжнародних відносинах XVI–XVIII ст.

Список літератури:

1. Батюк В. Українська державність напередодні та в роки визвольної війни 1648 – 1654 рр. // УІЖ. – 1993. – № 1. – С. 50 – 57.

2. Гуржій О.І. Проблема збереження територіальної цілісності Гетьманщини за царювання Петра I // УІЖ. – 2015. – № 3.

3. Малик Я. Історія української державності / Я. Малик, Б. Вол, В. Чуприна. – Львів: Світ, 1995. – С. 32 – 52.

4. Панібудьласка В.Ф. Історія України: [навч. посіб.] / В.Ф. Панібудьласка, В.Ф. Деревінський, А.В. Тороп. – 2-ге вид. допов. – К.: КНУБА, 2010. – С. 113 – 120.

5. Смолій В.А., Ричка В.М. Угоди гетьманського уряду України з Московською державою (1654–1764 рр.) // УІЖ. – 1993. – № 4/6.

6. Чухліб Т.В. Проект «козацького князівства» – історична альтернатива політичного устрою Гетьманщини? // УІЖ. – 2014. – № 4.

7. Шевчук В.П., Історія української державності: курс лекцій: навч. посіб. / В.П. Шевчук, М.Г. Тараненко. – К.: Либідь, 1999. С. 53 – 140.

Тема 5. Державотворчі процеси в Україні XIX – на поч. XXI ст. (4 год.)

1. Ідея української державності в суспільно-політичному житті в XIX – на початку XX ст.

2. Українське державотворення в період Української революції 1917 – 1921 рр.:

а) сутність владних структур, що утворювалися в ході революції. Досягнення і прорахунки в державотворчій діяльності Центральної Ради, Гетьмана П.Скоропадського та Директорії.

б) державотворча діяльність Західноукраїнської народної республіки (ЗУНР).

в) створення Української Соціалістичної Радянської Республіки: соціальна база, органи влади, зовнішні чинники розвитку.

г) зовнішньополітична діяльність українських урядів в 1917 – 1921 рр.

3. Українська державність в 1920–80-х рр.:

а) утворення СРСР, стан української державності в 1920-ті – 30-ті рр.

б) проголошення української державності в Закарпатті (1938 – 1939 рр.);

в) українське питання в міждержавній політиці напередодні та в ході Другої світової війни;

г) державно-політичний розвиток УРСР у післявоєнні роки. Спроби реформування державного управління та їх невдачі;

4. Новітня Українська держава:

а) проголошення державного суверенітету та незалежності України. Грудневий референдум 1991 р.;

б) запровадження основних символів державності України;

в) особливості розвитку державності на сучасному етапі;

г) зовнішньополітична діяльність в умовах незалежності.

Список літератури:

1. Гамрецький Ю.М. Універсали – визначні віхи історії Центральної Ради //УІЖ. – 1991. – № 8. – С. 23 – 30; № 9. – С. 23 – 30.

2. Ковальчук М. Гетьман Скоропадський і українське державотворення доби визвольних змагань //Пам'ять століть. – 2002. – № 1. С. 38 – 54.

3. Державна символіка України: навч. посіб. – К.: КНУБА; Довіра, 2004. – 156 с.

4. Кульчицький С.В. Центральна Рада. Утворення УНР // УІЖ. – 1992. – № 5,6.

5. Малик Я. Історія української державності / Я. Малик, Б. Вол, В. Чуприна. – Львів: Світ, 1995. – С. 52 – 180.

6. Мірчук П. Причини загибелі УНР // Державність. – 1993. – № 2.

7. Панібудьласка В.Ф. Історія України: [навч. посіб.] / В.Ф. Панібудьласка, В.Ф. Деревінський, А.В. Тороп. – 2-ге вид. допов. – К.: КНУБА, 2010. – С. 120 – 138.

8. Шевчук В.П., Історія української державності: курс лекцій: навч. посіб. / В.П. Шевчук, М.Г. Тараненко. – К.: Либідь, 1999. С. 197 – 472.

Тема 6. Український національно-визвольний рух XVII - XIX ст. в контексті боротьби за українську державність (4 год.)

1. Козацько-селянські повстання кінця XVI – початку XVII ст.

2. Національно-визвольна революція середини XVII ст.:

а) причини, характер, рушійні сил, етапи та хронологічні рамки революції;

б) роль та місце в революції визвольної війни під проводом Б. Хмельницького;

в) причини поразки революції середини XVII ст., її історичне значення та уроки.

3. Національно-визвольна й антифеодальна боротьба наприкінці XVII – XVIII ст. на Правобережній і Західній Україні

4. Українське національне відродження XIX ст., його передумови, причини, сутність та зміст.

Список літератури:

1. *Історія України: навч. посіб.* / В.Ф. Панібудьласка, В.Ф. Деревінський, А.В. Тороп та ін. – 2-ге вид. доп. – К.: КНУБА, 2010. – С. 65 – 83.
2. *Смолій В.А.* Українська національна революція 1648 – 1676 рр. крізь призму століть / В.А. Смолій, В.С. Степанков. // УІЖ. – 1991. – № 5.
3. *Смолій В.А., Степанков В.С.* Українська національна революція 1648 – 1676 рр. крізь призму століть // УІЖ. – 1991. – № 5.
4. *Степанков В.С.* Українська революція 1648 – 1676 рр. у контексті європейського революційного процесу // УІЖ. – 1997. – № 1.

Тема 7. Український національно-визвольний рух ХХ – поч. ХХІ ст. (4 год.)

1. Створення та діяльність ОУН у 1920 – 30-х рр.
2. Національно-визвольний рух в Україні в роки Другої світової війни.
3. Основні напрямки та особливості національно-демократичного руху (шістдесятники, дисиденти та ін.) в Україні в 60 – 90-х рр. ХХ ст.
4. Помаранчева революція 2004 р. та Революція Гідності 2014 р., їх вплив на сучасні державотворчі процеси в Україні.

Список літератури:

1. *Грицак Я.* Що залишилось після Помаранчевої революції. – К.: Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2010. – 31 с.
2. *Даниленко В.М.* Шлях до незалежності: громадські рухи й суспільні настрої УРСР другої половини 80-х рр. / В.М. Даниленко, М.К. Смольницька // УІЖ. – 2011. – № 4.
3. *Зайцев Д.Ю.* ОУН і авторитарно-націоналістичні рухи міжвоєнної Європи / Зайцев Д.Ю. // УІЖ. – 2012. – № 1.
4. *Мірчук П.* Причини загибелі УНР // Державність. – 1993. – № 2.
5. *Касьянов Г.* Ідеологія ОУН: історико-ретроспективний аналіз // УІЖ.– 2004. – № 1.
6. *Квіт С.* Помаранчева революція як комутаційна проблема // Визвольний шлях. – 2005. – № 3.
7. *Панібудьласка В.Ф.* Історія України: [навч. посіб.] / В.Ф. Панібудьласка, В.Ф. Деревінський, А.В. Тороп. – 2-ге вид. допов. – К.: КНУБА, 2010. – С. 86 – 101.

Модуль 2. Українська культура від найдавніших часів до поч. ХХІ ст.

Тема 8. Історія культури давнього населення України (2 год.)

1. Історико-культурні процеси на території України за кам'яної доби:

а) еволюційний розвиток первісної людини, вдосконалення знарядь праці, основні технічні та культурні досягнення;

а) неолітична революція;

б) феномен трипільської культури.

2. Північне Причорномор'я в давній українській культурі:

а) скіфські та сарматські племена, їх внесок у розвиток української культури;

б) культура античних колоній Північного Причорномор'я;

в) германські племена в давньоукраїнській культурі;

г) тюркомовні кочові племена як чинник формування української культури;

д) римські впливи на формування української культури.

3. Культура давніх слов'ян на території України:

а) матеріальна культура східнослов'янських племен;

б) історико-культурні здобутки слов'ян;

в) релігійні вірування слов'ян в дохристиянський період.

Список літератури:

1. Антонович Дм. Українська культура / Дм. Антонович. – К.: Либідь, 1993. – С. 189 – 196.

2. Грушевський М. Очерк истории украинского народа / М. Грушевский. — К.: Либідь, 1991. — С. 15 – 34.

3. Давня історія України: навч. посіб.: у 2 кн. / П.П. Толочко (керівн. авт. колект.), Д.Н. Козак, С.Д. Крижицький та ін. – К.: Либідь, 1994. – Кн. 1. – 240 с.

4. Історія української культури: навч. посіб. / Є.В. Перегуда, В.Ф. Панібудьласка, А.В. Тороп, В.П. Макогон, П.О. Дьомкін та ін. – К.: КНУБА, 2015. – 152 с.

5. Залізник Л.Л. Первісна історія України: [навч. посіб.] / Л.Л. Залізник. – К.: Вища школа, 1999. – С. 5 – 188.

6. Понамарьов А.П. Етнічність та етнічна історія України: курс лекцій / А.П. Понамарьов. – К.: Либідь, 1996. – С. 20 – 63.

7. Попович М.В. Нарис історії культури України / М.В. Попович. – К.: АртЕк, 1999. – С. 13 – 55.

8. Скржинська М.В. Релігія та влада в Боспорському царстві й Ольвії VI–I ст. до н.е. // УІЖ. – 2014. – № 4.

9. Субтельний О. Україна: історія / О. Субтельний. – К.: Либідь, 1991. – С. 17 – 32.

10. Теорія та історія світової і вітчизняної культури / А.К. Бичко та ін. – К.: Либідь, 1992. – С. 101 – 104.

Тема 9. Історія культури Княжої доби (2 год.)

1. Матеріальна та духовна культура Київської Русі:
  - а) *розвиток писемності, літератури, шкільної справи, заснування бібліотек;*
  - б) *становлення літописання;*
  - в) *розвиток усної народної творчості та музичної культури;*
  - г) *архітектура та містобудування, будівництво храмів;*
  - д) *іконописання.*

2. Продовження Галицько-Волинським князівством культурних традицій Київської Русі, збагачення їх західноєвропейськими впливами:

- а) *подальший розвиток писемності, літописання, удосконалення та розширення шкільництва в Галицько-Волинській державі;*
- б) *розвиток ремесел, декоративного мистецтва та малярства;*
- в) *містобудування в Галицько-Волинському князівстві, спорудження кам'яних фортець, замків та храмів.*

Список літератури:

1. *Антонович Дм.* Українська культура / Дм. Антонович. – К.: Либідь, 1993. – С. 40 – 45, 242 – 283, 302 – 317.
2. *Бойко О.Д.* Історія України: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Д. Бойко. – 3-тє вид., переробл. і допов. – К.: Академвидав, 2005. – С. 78 – 84.
3. *Давня історія України:* навч. посіб. у 2 кн. / Толочко П.П. (керівник авторського колективу), Козак Д.Н., Крижицький С.Д. та ін. – Кн. 2 – К.: Либідь, 1995. – С. 159 – 180.
4. *Історія України* / В.Ф. Верстюк, О.В. Гарань, О.І. Гуржій та ін. – К.: Альтернатива, 1997. – С. 43 – 56.
5. *Історія України* / Керівник авт. колективу Ю. Зайцев. – Львів: Світ, 1996. – С. 65 – 84.
6. *Історія України.* Курс лекцій у двох книгах. Від найдавніших часів до кінця ХІХ ст., кн. 1. / Л.Г. Мельник, В.Д. Баран, О.І. Гурій, М.В. Демченко та ін. – К.: Либідь, 1991. – С. 48 – 85.
7. *Історія української культури.* Т. 2. – К.: Наукова думка, 2001. – 830 с.
8. *Історія української та зарубіжної культури:* [навч. посіб.] / С.М. Клапчук, Б.І. Білик, Ю.А. Горбань та ін. – 6-те вид., переробл. і допов. – К.: Знання-Прес, 2007. – 358 с.
9. *Козюба В.К.* Церква Богородиці Десятинна в Києві (короткий історичний нарис) // УІЖ. – 2014. – № 3.
10. *Попович М.В.* Нарис історії культури України / М.В. Попович. – К.: АртЕл, 1999. – С. 57 – 118.

Тема 10. Культура українського народу XIV – першої пол. XVII ст. та часів Козаччини та Гетьманщини (4 год.)

1. Особливості розвитку української культури в умовах іноземної експансії:

а) тенденції розвитку культури під час перебування українських земель у складі Литви;

б) трагічні наслідки польської колонізації для української культури.

2. Перше національно-культурне відродження в XVI – I пол. XVII ст.:

а) релігійне життя в Україні: Берестейська церковна унія, реформи Петра Могили, полемічна література;

б) створення та діяльність братств, розвиток освіти та науки;

в) архітектура і містобудування.

3. Культурний розвиток України в період Козаччини та Гетьманщини:

а) освіта та наука, Києво-Могилянська академія;

б) національний варіант барокко в літературі, театрі, музиці, архітектурі;

в) класицизм як мистецький напрям епохи Просвітництва, розвиток живопису, архітектури, скульптури.

Список літератури:

1. Бойко О.Д. Історія України: Посібник для студентів вищих навчальних закладів / О.Д. Бойко. – К.: Академія, 1999. – С. 95 – 144, 200 – 208.

2. Бокань В.А. Історія культури України: навч. посіб. / В.А. Бокань. – 2-е вид., доп. – К.: МАУП, 2001. – С. 52 – 109.

3. Борисенко В.Й. Курс української історії: з найдавніших часів до ХХ ст.: [навч. посіб.] / В.Й. Борисенко. – 2-ге вид. – К.: Либідь, 1998. – С. 111 – 179.

4. Історія української культури у п'яти томах // Українська культура ХІІІ – першої половини ХVІІ. – К.: Наукова думка, 2001. – Т.2. – Розд. 4. – С. 477 – 801.

5. Історія української культури у п'яти томах. Українська культура другої половини ХVІІ –ХVІІІ століть. — К.: Наукова думка, 2003. – 3Т. – С. 5 – 1246.

6. Кордон М.В. Українська та зарубіжна культура. Курс лекцій / М.В. Кордон. – К.: Центр навч. літератури, 2005. – С. 312-377.

7. Лобас В.Х. Українська і зарубіжна культура: [навч. посіб.] /М.В. Лобас. – К.: МАУП, 2000. – С. 187 – 198.

8. Огієнко І. Українська культура. Коротка історія українського народу. (Репринтне видання 1918 р.) / І.Огієнко. – К.: 1991. – С. 3 – 163.

9. Попович М.В. Нарис історії культури України /М.В. Попович. – К.: АртЕк, 1999. – С. 120 – 289.

10. Українська та зарубіжна культура: [навч. посіб.] /за наук. ред. Л.Є. Дещинського. – 4-е вид., перероб. і допов. – Львів: БескидБіт, 2005. – С. 146 – 184.

11. Черепанова С.О. Українська культура: історія і сучасність: [навч. посіб.] / С.О. Черепанова. – Львів: Світ, 1994. – С. 55 – 287.

12. Яковенко Н. Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. / Н. Яковенко. – К.: АртЕк, 1999. – С. 168 – 176.

13. Яковенко Н. Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н. Яковенко. – К.: Критика, 2005. – С. 428 – 465, 490 – 497.

Тема 11. Українська культура в добу культурно-національного відродження (XIX – поч. XX ст.) (4 год.)

1. Передумови, причини і сутність національно-культурного відродження XIX ст.:

а) розвиток освіти та науки, формування різночинної інтелігенції, зростання інтересу до національної історії та культури;

в) національні культурні організації й рухи;

г) політика урядів Російської та Австро-Угорської імперій щодо національно-культурних процесів на українських землях;

д) роль і значення Наддніпрянщини та Галичини в українському культурно-національному відродженні XIX ст.

2. Особливості українського літературного процесу:

а) формування української літературної мови, український романтизм;

б) Т. Шевченко – символ української культури;

в) реалістичний напрям у літературі, демократична проза;

г) утвердження революційно-демократичних принципів у літературі.

3. Розвиток українського мистецтва в XIX – на початку XX ст.:

а) становлення та розвиток національного професійного театру;

б) розвиток народної, церковної музично-пісенної творчості та професійної музичної культури;

в) образотворче мистецтво, скульптура;

г) архітектура та будівництво.

Список літератури:

1. Історія української культури / загал. ред. І. Крип'якевича. – 4-те вид., стереотип. – К.: Либідь, 2002. – С. 542 – 621.

2. Історія української культури: у 5 т. / Артюх Л., Балушок В., Бондаренко Г. та ін. – К.: Наукова думка, 2008. – Т. 4. – Кн. 1. – С. 719 – 850.

3. *Історія української культури: у 5 т.* / Бондар М., Загайкевич М., Пилипчик Р. та ін. – К.: НАН України, 2005. – Т. 4. – кн. 2. – С. 336 – 344, 911 – 1029, 1151 – 1239.
4. *Теорія та історія світової і вітчизняної культури: підручник* / Горбач Н., Гелей С., Росінська З. та ін. – Львів: Каменяр, 1992. – С. 136-155.
5. *Українська культура: лекції* / за ред. Дм. Антоновича. – К.: Либідь, 1993. – С. 50 – 90, 152 – 473.
6. *Ніколаєва Т.О.* Історія українського костюма / Т.О. Ніколаєва. – К.: Либідь, 1996. – С. 150 – 176.
7. *Історія світової та української культури: підручник.* – К.: Літера, 2000. – С. 50 – 105, 110 – 160.
8. *Закович М.М.* Українська та зарубіжна культура: [навч. посіб.] / за ред. Заковича М.М. – К.: Знання, 2000. – С. 253 – 292.
9. *Кордон М.В.* Українська та зарубіжна культура: курс лекцій: підручник. – К.: Центр. навч. літ., 2005. – С. 245 – 280, 357 – 580.
10. *Черепанова С.О.* Українська культура: Історія і сучасність [навч. посіб.] / С.О. Черепанова. – Львів: Світ, 1994. – С. 100 – 150, 200 – 450.
11. *Попович М.В.* Нарис історії культури України / М.В. Попович. – К.: АртЕк, 1999. – С. 275 – 280.
12. *Савчук Б.* Українська етнологія / Б. Савчук. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2004. – С. 56, 239.
13. *Русанівський В.М.* Культура української мови / В.М. Русанівський. – К.: “Либідь”, 1990. – С. 8, 18.
14. *Наулко В.І.* Культура і побут населення України / В.І. Наулко та ін. – К.: Либідь, 1993. – С. 60 – 233.
15. *Крисаченко В.С.* Українознавство: хрестоматія-посібник. У 2 кн. Кн. 2. / В.С. Крисаченко. – К.: Либідь, 1997. – С. 382 – 391.

Тема 12. Культурне життя України в ХХ – поч. ХХІ ст. (4 год.)

1. Українська культура в роки революції 1917 – 1921 рр.:
  - а) розвиток освіти і науки;
  - б) особливості мистецького розвитку;
  - в) релігійне життя. І. Огієнко.
2. Українська культура в 20-х – 30-х роках ХХ ст.:
  - а) становище освіти та науки в Радянській Україні;
  - б) розвиток літератури, образотворчого мистецтва, театру, музики в УСРР;
  - в) церковне життя в Україні;
  - г) українська культура на західноукраїнських землях .
3. Українська культура в роки Другої світової війни.

а) становище української культури в часи нацистської окупації України 1941 – 1944 рр.;

б) внесок діячів української культури в перемогу.

4. Розвиток української культури в повоєнний час:

а) проблеми і здобутки в розвитку української культури в другій половині 1940-х – першій половині 1950-х років.

б) основні тенденції та характерні ознаки розвитку української культури в часи хрущовської "відлиги".

5. Суперечливість розвитку української культури в 1965 – 1991 рр.:

а) розвиток освіти і науки;

б) літературне і мистецьке життя України.

6. Розвиток та перспективи сучасної української культури:

а) соціальні умови становлення сучасної культури.

б) літературний процес в сучасній Україні.

в) сучасна українська музична культура, кіно- та театральне мистецтво.

г) сучасна українська архітектура, образотворче мистецтво, скульптура, народно-прикладне мистецтво.

Список літератури:

1. *Історія України ХХ – початку ХХІ століття*: навч. посіб. / П.П. Панченко, Н.П. Барановська, С.С. Падалка та ін. – К.: Знання, 2004. – (Вища освіта ХХІ століття) С. 53 – 215.

2. *Історія України*: курс лекцій. У 2 кн. Кн. 2. – ХХ століття: навчальний посібник / Мельник Л.Г., Верстюк В. Ф., Демченко М.В. та ін. – К.: Либідь, 1992. – С. 301 – 431.

3. *Коваль М.В.* Українська культура та її діячі в політиці нацистських колонізаторів // УІЖ. – 1993. – № 9. – С. 13 – 28.

4. *Коваль М.В.* Доля української культури за "нового порядку" // УІЖ. – 1993. – № 11 – 12. – С. 15 – 38.

5. *Литвин В.М.* Історія України: навч. посіб. / В.М. Литвин, В.М. Мордвінцев, А.Г. Слюсаренко. – К.: Знання – Прес, 2002. – С. 498 – 588.

6. *Новиченко Л.М.* Українська національна культура: минуле, сучасне, майбутнє / Л.М. Новиченко, В.М. Русанівський, П.П. Толочко. – К.: Т-во "Знання" УРСР, 1990. – С. 28 – 38.

7. *Новітня історія України (1900 – 2000)*: Підручник / А.Г. Слюсаренко, В.І.Гусев, В.П. Дрожжин та ін. – К.: Вища шк., 2000. – С. 270 – 369; 402 – 501.

8. *Сворак С.Д.* Освіта на західноукраїнських землях у повоєнний період // УІЖ. – 1997. № 2. – С. 28 – 42.

9. *Титаренко Д.М.* Культурне життя на Донбасі під час нацистської окупації // УІЖ. – 2015. – № 2.

10. *Вячеславова О.А.* Естетика міфу в сучасному образотворчому мистецтві України // <http://www.lib.ua-ru.net/diss/cont/241688.html>.

11. *Галерея „Софія А”.* Сучасне українське мистецтво. – Режим доступу: // <http://www.sofia-a.com/>.

12. *Ковбасенко Ю.І.* Література постмодернізму: по той бік різних боків. – Режим доступу: // http://aelib.org.ua/texts/kovbasenko__postmodernism__ua.htm.

13. Образотворче мистецтво. – Режим доступу: // <http://lucl.lucl.kiev.ua/start/mistectvo.html>.

14. *Селівачов М.* Лексикон української орнаментики / М. Селівачов. – К.: Редакція вісника «АНТ», 2005. – С. 25 – 156.

15. *Тримбач С.* Легкий подих. Пішла з життя Лариса Роднянська. – Режим доступу: // <http://www.dt.ua/3000/3680/47716>.

ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Методичні рекомендації та вимоги

Індивідуальне завдання студенти виконують під керівництвом викладача, який проводить у них практичні заняття за тематикою, що подається в даному виданні. Якість виконання індивідуального завдання враховується при складанні заліку.

Індивідуальні завдання – це студентська наукова робота, що має на меті: поглибити знання студента з окремої важливої та особливо цікавої проблеми української історії, дати йому навички найпростіших форм наукового дослідження в галузі суспільних наук.

Виконання індивідуального завдання включає в себе чотири основні етапи:

- 1) вибір теми дослідження;
- 2) збирання матеріалів;
- 3) написання тексту;
- 4) оформлення роботи.

На першому етапі студент отримує тему індивідуального завдання на основі поданої в даному виданні тематики або пропонує свою тему.

Далі вибрана тема узгоджується з викладачем, остаточно формулюється, після цього міняти тему не бажано.

На першому етапі виконання індивідуального завдання визначається структура роботи, складається її план, формується список літератури та джерел. План роботи повинен включати 3 – 4 питання, що висвітлюють вибрану тему дослідження. **Питання обов'язково повинні бути**

проблемними, науково сформульованими. У структурі роботи слід передбачити коротку вступну частину, у якій мотивується вибір теми та її актуальність, формулюється мета й основні напрямки дослідження. Наприкінці роботи рекомендується мати заключну частину, в якій були б узагальнені основні положення та висновки із проведеного дослідження.

Другий етап – це початок творчої роботи із джерелами та літературою. Студент опрацьовує збірники документів, можливо, архівні матеріали, ресурси Інтернету, знайомиться з науковими працями та публікаціями з вибраної теми, робить відповідні виписки, складає структурно-логічні схеми, таблиці, графіки, робить фотокопії, картосхеми і т.п.

На цьому етапі в студента повинно скластися чітке уявлення про основні напрямки висвітлення обраної теми **в світлі сучасної концепції історії України.**

Третій етап – це узагальнення зібраного матеріалу, його компонування у відповідності зі структурою та планом роботи, написання тексту. Усе це творчий процес, що вимагає від студента зосередженості, мобілізації та реалізації всіх здібностей. Робота має бути творчою, виконаною на основі залучення широкого кола підручників, наукової літератури та документів. Студент повинен продемонструвати вміння відбирати історичний матеріал, всебічно його аналізувати, робити висновки із проведеного аналізу, виявляти тенденції історичного розвитку. Робота не повинна зводитись лише до простого переліку подій, фактів і відповідей на питання: Що? Де? Коли? Як? У роботі повинні з'ясуватися передумови і причини історичних явищ та подій, етапи їхнього розвитку, зв'язок з іншими явищами та подіями, кінцевий результат розвитку, історичне значення та уроки, зв'язок із сучасними подіями.

Четвертий етап – це правильне оформлення виконаного індивідуального завдання. Для написання роботи слід використати папір формату А-4. Обсяг роботи 25 – 30 сторінок рукописного тексту або 15 – 20 сторінок друкованого тексту.

Зразок титульної сторінки індивідуального завдання подається в дод 1. Обов'язковим у роботі має бути план роботи. **У текстовій частині обов'язково слід виділити вступ, питання плану, заключну частину (висновки).**

Наприкінці роботи оформляється список використаної літератури, що включає в себе не менше 6 – 8 найменувань. Зразком правильного його оформлення може служити подібний список у даному виданні. Список літератури та джерел повинен включати комплекс різноманітної літератури

(підручників, наукових праць, збірників документів, довідкових видань та статей у наукових журналах) не менше 8 – 10 найменувань.

Складовою частиною оформлення індивідуального завдання можуть бути власні чи скопійовані ілюстрації, малюнки, картосхеми, а також окремі документи чи таблиці у вигляді додатків.

Тематика індивідуальних завдань

Індивідуальні завдання № 1

1. Початок східно-слов'янської державності.
2. Основні етапи формування державності Київської Русі.
3. Історична періодизація розвитку Київської Русі.
4. Характеристика державності Київської Русі.
5. Причини занепаду та ліквідації Київської Русі.
6. Історичне значення Київської Русі.
7. Запорозька Січ – козацька республіка.
8. Українська козацька держава – Військо Запорозьке.
9. Зовнішня політика Української козацької держави за часів Б. Хмельницького.
10. Б. Хмельницький – видатний державний діяч.
11. Б. Хмельницький – видатний полководець.
12. Гетьманські статті – Конституційні акти Війська Запорозького та Гетьманщини.
13. Сутність Переяславсько-Московської угоди 1654 р. в контексті Української козацької державності.
14. Наступ російського царизму на українську державність XVII – XVIII ст.
15. Парламентська діяльність українців у Російській та Австро-Угорській державах.
16. Сутність владних структур, що утворювалися під час національно-демократичної революції 1917 – 1920 рр.
17. Роль Центральної Ради в державотворчому процесі в Україні.
18. Чотири Універсали Центральної Ради в процесі творення Української державності (1917 – 1921рр.).
19. Причини поразки української державності періоду національно-демократичної революції 1917 – 1920 рр.
20. Сталінські репресії в Україні.
21. Голодомор 1932 – 1933 рр. – геноцид українського народу.
22. ОУН: ідеологія та методи боротьби за Українську державність.
23. Геополітичне становище України перед Другою Світовою війною.

24. Карпатська Україна.
25. Україна в період хрущовської «відлиги».
26. Україна в період брежнєвського «застою».
27. «Шестидесятники» та дисиденти в Україні 60-ті – 70-ті рр. ХХ ст.
28. Україна в період горбачовської перебудови.
29. Українська новітня держава.
30. Новітня Українська держава на міжнародній арені.
31. Україна і європейський інтеграційний процес.
32. Українська національно-державна символіка: зародження, становлення й утвердження.

Індивідуальні завдання № 2

1. Трипільська культура.
2. Спільні елементи української культури від племен трипільської доби до сучасної України.
3. Культура скіфської доби.
4. Релігійні вірування та усна народна творчість східних слов'ян.
5. Джерела формування культури Київської Русі.
6. Особливості культури Київської Русі.
7. Мистецтво Київської Русі.
8. Утвердження християнства в Київській Русі і його роль в етнополітичній та етнокультурній консолідації суспільства.
9. Культура Галицько-Волинського князівства.
10. Особливості культури України в польсько-литовську добу.
11. Літописи, билини, перекладна література XIV – XVI ст.
12. Братства та їхня роль у розвитку української культури. Полемічна література.
13. Гурток Києво-Печерської лаври. Розвиток українського друкарства.
14. Архітектура, малярство, графіка, гравєрство, скульптура XIV – XVI ст.
15. Роль Києво-Могилянської академії в розвитку української культури.
16. Львівський університет та його роль у розвитку освіти та науки в Галичині.
17. Іван Мазепа – великий меценат української культури.
18. Творчість М. Березовського, Д. Бортнянського, А. Веделя в контексті культурного життя України ХVIII ст.
19. Особливості українського національно-культурного Відродження ХІХ ст.
20. Розвиток української літератури в ХІХ ст..

21. Українські театр та музика XIX ст.
22. Т.Г. Шевченко в українській та світовій культурі.
23. Українські "Громади". Шкільництво і освіта.
24. Галицьке відродження. Руська трійця.
25. Роль Лесі Українки та Івана Франка в українському національно-культурному русі.
26. Культурний рух в Україні періоду Центральної Ради.
27. Освіта, наука, мистецтво за часів Гетьманату 1918 р.
28. Культурна політика радянської влади в Україні 1921 – 1939 р.
29. Розстріляне відродження. Поезія, драматургія, проза.
30. Культурне життя в Україні в роки Другої Світової війни.
31. Культура української діаспори.
32. Українське мистецтво XX ст.
33. Шестидесятники. Василь Симоненко, Ліна Костенко та ін.
34. Українська музика, малярство і література XX ст.
35. Масова культура та сучасне національне відродження.
36. Тенденції розвитку сучасної української культури.
37. Характерні риси сучасної художньої культури України.

ЗАПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Модуль №1

1. Предмет, завдання та значення курсу історії української державності та культури.
2. Методи, принципи та джерела вивчення історії України.
3. Сутність понять „етнос”, „народність”, „народ”, „нація”. Основні концепції формування українського народу.
4. Основні етапи та особливості етно- та націогенезу українців.
5. Стародавні етнічні процеси на території України та їх роль в етногенезі українців.
6. Теорії прабатьківщини слов'ян та основні етапи слов'янського етногенезу.
7. Особливості етнічного розвитку в князівський період української історії.
8. Проблема формування трьох східнослов'янських етносів, теорія „давньоруської народності”: міф, чи реальність.
9. Етнічний розвиток українських земель у період Козаччини.
10. Походження назв „Україна”, „Малоросія”, „Великоросія”, „Росія”.
11. Становище українського етносу в XIX – XX ст.
12. Особливості формування української нації.

13. Роль і значення української діаспори в сучасному українському націогенезі.
14. Сучасний стан українського етносу та нації.
15. Зародження українського визвольного руху (XIV – початок XVII ст.).
16. Створення та діяльність братств у XVI – поч. XVII ст.
17. Козаччина та її роль в історії українського народу.
18. Козацько-селянські повстання кінця XVI – поч. XVII ст.
19. Українська національно-визвольна революція середини XVII ст.
20. Визвольна війна під проводом Б. Хмельницького.
21. Національно-визвольна і антифеодальна боротьба на Правобережній та Західній Україні наприкінці XVII – XVIII ст.
22. Українське національне відродження XIX ст., його сутність та зміст.
23. Особливості українського національного відродження XIX ст. в Західній Україні.
24. Роль Кирило-Мефодіївського братства в українському національному відродженні XIX ст.
25. Вплив ідей Т. Шевченка, М. Драгоманова, М. Міхновського на розвиток українського національного руху.
26. Створення та діяльність політичних партій в Україні на рубежі XIX – XX ст.
27. Українська національно-демократична революція 1917 – 1921 рр.
28. Причини поразки та уроки української революції 1917 – 1921 рр., її історичне значення.
29. Політика "українізації" в Україні у 20-х роках XX ст.
30. Розгортання українського руху Опору в 1920 – 1930-х рр. Створення та діяльність ОУН.
31. Українське питання в міждержавній політиці напередодні Другої Світової війни.
32. Рух Опору в Україні в роки Другої Світової війни.
33. Діяльність ОУН і УПА в другій пол. 40-х – першій пол. 50-х років XX ст.
34. Дисидентський рух в Україні.
35. Українські визвольні та суспільні рухи наприкінці 80-х – на поч. 90-х років XX ст.
36. Політична криза в Україні в 2004 р., кінця 2013 – поч. 2014 рр., наслідки та уроки.
37. Стародавні державотворчі процеси на території України.
38. Перші слов'янські державні утворення на території України.
39. Основні етапи формування державності Київської Русі.
40. Історична періодизація розвитку Київської Русі.

41. Політичний, економічний, соціальний та територіальний устрій Київської Русі.

42. Причини занепаду та припинення існування Київської Русі, її історичне значення.

43. Галицько-Волинська держава: утворення, внутрішня і зовнішня політика та історичне значення.

44. Стан української державності в литовсько-польській період української історії.

45. Запорозька Січ – козацька республіка.

46. Українська козацька держава – Військо Запорозьке.

47. Сутність переяславсько-московської угоди.

48. Гетьманщина в історії українського державотворення.

49. Наступ російського царизму на українську державність.

50. Утворення та діяльність Центральної Ради.

51. Українська держава гетьмана П.Скоропадського.

52. Українська Народна Республіка під час правління Директорії.

53. Західноукраїнська народна республіка (ЗУНР).

54. Українська Радянська Соціалістична Республіка в складі СРСР.

55. Карпатська Україна (1938 – 1939 рр.).

56. Досягнення і прорахунки в діяльності різних українських урядів періоду Української революції 1917 – 1921 рр.

57. Державотворча діяльність Організації Українських Націоналістів у роки Другої світової війни.

58. Державний Центр Української Народної Республіки в еміграції.

59. Новітня Українська держава.

60. Прийняття Конституції України. Сутність конституційної реформи 2004 р., змін до Конституції в 2010 р. та на поч. 2014 р.

Модуль № 2

1. Предмет, методи дослідження та завдання вивчення історії української культури.

2. Періодизація історико-культурного процесу в Україні.

3. Матеріальна і духовна культура. Структура духовної культури.

4. Етнічна і національна культура. Сутність та особливості національної культури.

5. Культура і цивілізація. Цивілізаційна приналежність української культури.

6. Джерела та історіографія вивчення історії української культури.

7. Культурогенез на теренах України за кам'яної доби.

8. Трипільська культура та її роль у розвитку української культури.

9. Вплив кочових народів на формування української культури.
10. Внесок античних держав Північного Причорномор'я в розвиток української культури.
11. Матеріальна культура давніх слов'ян. Побут, поселення, прикладне мистецтво.
12. Духовна культура давніх слов'ян.
13. Матеріальна і духовна культура східних слов'ян до прийняття християнства.
14. Запровадження християнства в Київській Русі та його вплив на розвиток культури.
15. Політична і правова культура княжої доби. «Руська правда» як пам'ятка давньоруського права.
16. Писемність та освіта в середньовічній Русі. Визначні пам'ятки писемності.
17. Літописання та література в середньовічній Русі.
18. Архітектура та містобудування в Київській Русі та Галицько-Волинському князівстві.
19. Музичне мистецтво та театральні видовища в середньовічній Русі.
20. Образотворче мистецтво, іконопис Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.
21. Монголо-татарська навала та її негативний вплив на культурний розвиток Київської Русі та Галицько-Волинського князівства.
22. Особливості розвитку культури Галицько-Волинського князівства. Галицько-Волинський літопис.
23. Особливості розвитку культури на українських землях у складі Великого князівства Литовського.
24. Становище української культури в умовах польського панування в Україні.
25. Вплив західноєвропейських ідей Ренесансу, Реформації та Контрреформації на розвиток української культури.
26. Релігійне життя в Україні в XIV – перша пол. XVII ст. Берестейська церковна унія.
27. Полемічна література кінця XVI – XVII ст.: причини появи, проблематика, визначні представники.
28. Роль міщанства, церковних православних братств і братських шкіл у розвитку української культури в XVI – XVII ст.
29. Острозький культурно-освітній осередок. Острозька академія.
30. Поширення книгодрукування в Україні.
31. Оборонна архітектура XIV – XVII ст. Замки і фортеці України.

32. Українські народні думи та пісні XV – XVIII ст., їх тематика та особливості. Феномен кобзарства.
33. Роль козацтва в культурній розбудові України XVI – XVIII ст.
34. Вплив національно-визвольної революції 1648 – 1676 рр. в Україні на розвиток української культури.
35. Стан освіти і науки в Україні в другій пол. XVII – XVIII ст. Києво-Могилянська академія – культурно-освітній центр європейського масштабу.
36. Українське бароко XVII – XVIII ст.
37. Львівський університет та його роль у розвитку освіти і науки в Галичині.
38. Театральне мистецтво в Україні в другій пол. XVII – XVIII ст.
39. Музична культура України другої пол. XVII – XVIII ст. Творчість композиторів Д. Бортнянського, М.Березовського, А. Веделя.
40. Українська барокова література другої половини XVII – XVIII ст. Сильові і жанрові особливості.
41. Творчий внесок Г. Сковороди в духовну скарбницю українського народу.
42. Розвиток архітектури і містобудування в Україні в другій пол. XVII – XVIII ст.
43. Образотворче мистецтво України в другій пол. XVII – XVIII ст. Сильові і жанрові особливості.
44. Церковне життя в Україні в XVII – XVIII ст.
45. Політична культура і політико-правова свідомість українського народу в період Гетьманщини.
46. Вплив української культури ранньомодерного часу на розвиток культурних процесів в Росії.
47. Політика Російської та Австрійської імперій щодо національно-культурних процесів на українських землях.
48. Передумови, причини, сутність та етапи розвитку національно-культурного відродження України у XIX – на поч. XX ст.
49. Роль Харківського і Київського університетів у культурному відродженні України в XIX – на поч. XX ст.
50. Національно-культурне відродження в західноукраїнських землях у XIX ст.
51. Просвітництво в Україні: ідейні особливості і визначні представники.
52. Класицизм в образотворчому мистецтві та архітектурі.
53. Український романтизм: література, музика, театр, історіографія, етнографія.

54. Українська реалістична література другої пол. XIX ст. як історико-культурне явище.
55. Наукова, літературна і культурницька діяльність М. Костомарова та П. Куліша.
56. Образотворче мистецтво в Україні в другій пол. XIX – на поч. XX ст.
57. Велична постать Т. Г. Шевченка в українській, європейській та світовій культурах.
58. Музичне і театральне мистецтво України в другій пол. XIX – на поч. XX ст.
59. Модерна українська література кінець XIX – початок XX ст. І. Я. Франко, Л. Українка та ін..
60. Стан освіти і науки в Україні в другій пол. XIX – на поч. XX ст. Наукові товариства та їх роль у розвитку науки.
61. М. С. Грушевський і його роль у національно-культурному розвитку України.
62. Культурний розвиток України в період Центральної Ради.
63. Розвиток української культури в період гетьманату П. Скоропадського.
64. Українізація 20-х років XX ст. та її роль у розбудові української культури.
65. Розвиток науки та освіти в 20 – 30-х рр. XX ст.
66. Художньо-творчі угруповання 20-х років XX ст. та їх роль у розвитку української культури.
67. Український мистецький авангард та його доля в 30-ті роки XX ст.
68. Літературні процеси в Україні в 20-30 роках XX ст. Діяльність літературних об'єднань.
69. Особливості розвитку української культури в 20 – 30-х роках XX ст. Досягнення і втрати. Метод соціалістичного реалізму – за і проти.
70. Становище церкви в Україні в 20 – 30-ті роки XX ст.
71. Український театр, музика і кіномистецтво в 1920 – 1930-ті рр.
72. Розвиток культури в Західній Україні в міжвоєнний період.
73. Стан українська культура в роки Другої Світової війни.
74. Культурне життя України в умовах ідеологічних репресій (друга пол. 1940-х – поч. 1950-х рр.).
75. Основні тенденції та характерні ознаки розвитку української культури в часи хрущовської «відлиги».
76. «Шістдесятники» та їх внесок у розвиток української культури.
77. Суперечливий розвиток культурного і духовного життя України у другій пол. 1960-х – першій пол. 1980-х рр.

78. Стан української культури в період «перебудови» в СРСР (1985 – 1991 рр.).

79. Національно-культурне відродження українського народу на зламі ХХ – ХХІ ст. Відновлення історичної пам'яті та національних традицій.

80. Постмодернізм як визначальний напрям розвитку сучасної культури в Україні.

81. Розвиток освіти і науки в Україні на зламі ХХ – ХХІ ст.

82. Стан і проблеми екологічної культури українського суспільства в сучасних умовах.

83. Роль української діаспори в збереженні та розвитку української культури.

84. Сучасне релігійне життя в Україні. Стан, проблеми і тенденції розвитку.

85. Особливості розвитку української культури в умовах становлення ринкової економіки та посилення глобалізації цих процесів.

86. Розвиток мовно-культурної сфери в Україні на сучасному етапі.

87. Українська національна символіка: історія і сучасність.

88. Музичне, театральне та кіномистецтво в сучасній Україні. Стан, проблеми та перспективи розвитку.

89. Сучасний літературний процес в Україні.

90. Сучасне українське образотворче мистецтво і архітектура: жанрові та стильові особливості.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

Основна література

1. *Історія України: методичні рекомендації* / уклад.: Є.В. Перегуда, В.Ф. Деревінський, А.В. Тороп та ін. – К.: КНУБА, 2014. – 32 с.

2. *Історія України: конспект лекцій* / В.Ф. Панібудьласка [та ін.]. – К.: КНУБА, 2007. – 44 с.

3. *История Украины: конспект лекций* / Е. В. Перегуда [и др.]. – К.: КНУСА, 2013. – 56 с.

4. *Історія української культури: методичні рекомендації* / загал. ред. Є.В. Перегуди / уклад.: Є.В. Перегуда, В.Ф. Деревінський, П.О. Дьомкін та ін. – К.: КНУБА, 2015. – 36 с.

5. *История украинской культуры: конспект лекций (для студентов-иностранцев всех специальностей и форм обучения)* / Е.В. Перегуда, А.В. Тороп, В.П. Макогон и др. – К.: КНУБА, 2011. – 56 с.

6. *Державна символіка України: навч. посіб.* – К.: КНУБА; Довіра, 2004. – 156 с.

7. *Задорожний В.* Курс історії української культури (IX – початок XXI ст.): навч. посіб. [для студентів-україністів] / В. Задорожний, Ю. Кундрат. – Ужгород, 2009.

8. *Історія* світової та української культури // Греченко В.А. [та ін.]. – К.: Літера, 2002.

9. *Історія України. XX – початку XXI століття*: навч. посіб. / загал. ред. В.А.Смолія. – К.: Знання, 2004. – 582 с.

10. *Бойко О.Д.* Історія України: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / О.Д. Бойко. – 3-тє вид., переробл. і допов. – К.: Академвидав, 2005. – 688 с.

11. *Історія України*: навч. посіб. / В.Ф. Панібудьласка, В.Ф. Деревінський, А.В. Тороп [та ін.]. – К.: КНУБА, 2010. – 140 с.

12. *Історія України*: Навч.-метод. посіб. для семінарських занять / за ред. В.М. Литвина. – К.: Знання, 2006. – 607 с.

13. *Історія української культури*: навч. пос. / Є.В. Перегуда [та ін.]. – К.: КНУБА, 2015. – 152 с.

14. *Історія української та зарубіжної культури*: навч. посіб. / Б.І. Білик [та ін.]. – 3-тє вид., стер. – К.: Знання, КОО, 2001. – 326 с.

15. *Кордон М.В.* Українська та зарубіжна культура: Курс лекцій: підручник. – К.: Центр навч. літ-ри, 2005. – 580 с.

16. *Культура і побут населення України*: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / В.І.Наулко [та ін.]. – К., 1993.

17. *Лекції з історії світової та вітчизняної культури*: навч. посібник / за ред. А. Яртися та проф. В. Мельника. – Львів, 2005.

18. *Лосєв І.В.* Історія і теорія світової культури. Європейський контекст / І.В. Лосєв. – К., 1995.

19. *Мєднікова Г.С.* Українська і зарубіжна культура XX століття: навч. посіб. / Г.С. Мєднікова. – К., 2003.

20. *Пономарьов А.П.* Українська етнографія: Курс лекцій: навч. посіб. [для студ. вищ. навч. закл.] / А.П. Пономарьов. – К.: Либідь, 1994. – 317с.

21. *Попович М.В.* Нарис історії культури України / М.В. Попович. – К.: АрЕк, 1999. – 728 с.

22. *Савчук Б.* Українська етнологія / Б. Савчук. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2004. – 559 с.

23. *Світлична В.В.* Історія України: навч. посіб. [для студ. неістор. спец. вищ. навч. закл.] / В.В. Світлична. – 3-тє вид. – К.: Каравела; Львів: Новий світ-2000, Магнолія плюс, 2003. – 308 с.

24. *Українська та зарубіжна культура*: навч. посіб. / під ред. М.М. Заковича. – 3-є вид, випр. і доп. – К.: Знання, 2002. – 557с.

25. *Шевчук В.П.* Історія української державності: навч. посіб. / В.П. Шевчук, М.Г. Тараненко. – К.: Либідь, 1999. – 480 с.

26. *Яковенко Н.М.* Нарис історії середньовічної та ранньомодерної України / Н.М. Яковенко. – 2-ге вид., переробл. і допов. – К.: Критика, 2005. – 584 с.
27. *Яковенко Н.М.* Нарис історії України з найдавніших часів до кінця XVIII ст. / Н.М. Яковенко. – К.: Генеза, 1997. – 312 с.
28. *Довідник з історії України (А-Я): посібн.* / загал. ред. І. Підкови, Р. Шуста. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – К.: Генеза, 2001. – 1136 с.
29. *Довідник історії України.* у 3-х т. К.: Генеза, 1995-1998.
30. *Енциклопедія історія України: у 10 т.* / Редкол.: В.А. Смолій (голова) [та ін.]. – К.: Наук. думка, 2003 – 2011.
31. *Історична наука: термінологічний і понятійний довідник: навч. посіб.* / В.М. Литвин, В.І. Гусев, А.Г. Слюсаренко [та ін.]. – К.: Вища школа, 2002. – 430 с.
32. *Історія світової та української культури: довідник для школярів та студентів* / В.А. Греченко, І.В. Чорний. – К.: Літера ЛТД, 2009. – 416 с.
33. *Малий словник історії України* / В. Смолій, С. Кульчицький, О. Майборода [та ін.]. – К.: Либідь, 1997. – 464 с.
34. *Українське козацтво: мала енциклопедія.* – К: Генеза; Запоріжжя: Прем'єр, 2002. – 568 с.
35. *Українська та зарубіжна культура: словник культурологічних термінів* / В.М. Зотов, А.В. Клімачова, В.О. Таран. – К.: Центр учбової літератури, 2009. – 264 с.
36. *Конституційні акти України. 1917–1920. Невідомі конституції України.* – К.: Філософська і соціологічна думка, 1992. – 272 с.
37. *Конституція України: 28 червня 1996 р.* – К.: Преса України, 1997. – 80 с.
38. *Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Документи і матеріали: довідник. У 2 ч.* / за ред. В.Ф. Панібудьласка. – К.: Вища школа, 1997. – Ч. 1. – 583 с.
39. *Національні процеси в Україні: історія і сучасність. Документи і матеріали: довідник. У 2 ч.* / за ред. В.Ф. Панібудьласка. – К.: Вища школа, 1997. – Ч. 2. – 704 с.
40. *Самостійна Україна. Збірник програм українських політичних партій початку ХХ ст.* – Тернопіль, 1991. – 82 с.
41. *Верстюк В.Ф.* Українська революція і доба Центральної Ради // УІЖ. – 1995. – № 2.
42. *Гамрецький Ю.М.* Універсали – визначні віхи історії Центральної Ради // УІЖ. – 1991. – № 8, 9.
43. *Головко О.Б.* Північне Причорномор'я та Приазов'я в політичному й економічному розвитку Русі (IX – середина XIII ст.) // УІЖ. – 2014. – № 1.

44. Горак В.С. Зліт і падіння Директорії // Віче. – 1995. – № 4.
45. Гошуляк І. Причини поразки Центральної Ради // УІЖ. – 1994. – № 1.
46. Козюба В.К. Церква Богородиці Десятинна в Києві (короткий історичний нарис) // УІЖ. – 2014. – № 3.
47. Ковальчук М. Гетьман Скоропадський і українське державотворення доби визвольних змагань // Пам'ять століть. – 2002. – № 1.
48. Кульчицький С.В. Центральна Рада. Утворення УНР // УІЖ. – 1992. – № 5,6.
49. Мірчук П. Причини загибелі УНР // Державність. – 1993. – № 2.
50. ОУН – УПА: Між Третім рейхом і сталінським тоталітаризмом // УІЖ. – 1994. – № 2, 3.
51. Скржинська М.В. Релігія та влада в Боспорському царстві й Ольвії VI–I ст. до н.е. // УІЖ. – 2014. – № 4.
52. Смолій В.А. Угоди гетьманського уряду України з Московською державою (1654–1764 рр.) / В.А. Смолій, В.М. Ричка // УІЖ. – 1993. – № 4/6.
53. Чухліб Т.В. Проект «козацького князівства» – історична альтернатива політичного устрою Гетьманщини? // УІЖ. – 2014. – № 4.
54. Щербак В.О. Образ козацької України у творах Т.Шевченка// УІЖ. – 2014. – № 2.

Додаткова література

1. *Мистецтво незалежної України: навч. посіб.* / Л.В. Анучина [та ін.]. – Харків, 2007.
2. *Бородухін В.* Українська державність у монголо-татарську добу // *Історія України.* – 1999. – № 42.
3. *Васильєв В.* Україна в політиці керівництва СРСР напередодні Другої світової війни // УІЖ. – 2005. – № 1.
4. *Гайдай О.Ю.* Радянське минуле в оцінках студентів-істориків // УІЖ. – 2014. – № 6.
5. *Грицак Я.Й.* Нарис історії України: формування модерної української нації XIX – XX ст. / Я.Й. Грицак. – К.: Генеза, 2000. – 360 с.
6. *Гудзь В.В.* Історія України: підруч. [для студ. неісторичн. спец. вищ. навч. закл.]. – К.: ВД Слово, 2003. – 616 с.
7. *Гулевич В.П.* Кримське ханство й Північне Причорномор'я в період правління Гаджи Гірея (1442–1466 рр.) // УІЖ. – 2014. – № 6.
8. *Гуржій О.І.* Проблема збереження територіальної цілісності Гетьманщини за царювання Петра I // УІЖ. – 2015. – № 3.
9. *Державний гімн України Популярний історичний нарис / Упорядники: М.П. Линник, В.М. Пономаренко. Автор тексту М.П. Загайкевич.* – К.: Музична Україна, 2006.

10. *Історія України та її державності: навч. посіб.* / Л.Є. Дещинський [та ін.]. – 3-тє вид. переробл. і допов. – Львів: Бескид Біт, 2005. – 368 с.
11. *Історія українського козацтва: нариси у 2-х т. Т. 1.* / редкол. В.А. Смолій [та ін.]. – К: ВД Києво-Могилянської академії, 2007. – 799 с.
12. *Історія українського козацтва: нариси у 2-х т. Т. 2.* / редкол. В.А. Смолій [та ін.]. – К: ВД Києво-Могилянської академії, 2007. – 723 с.
13. *Пасічник М.С.* Історія України: державницькі процеси, розвиток культури та політичні перспективи: навч. посіб. / М.С. Пасічник. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2006. – 735 с.
14. *Патриляк І.* Державне будівництво в планах ОУН (травень 1941) // Київська старовина. – 2003. – № 2.
15. *Попович М.* Національна культура і культура нації / М. Попович – К., 1991.
16. *Романенко Є.* Проблема парламентизації в діяльності українських національних партій (1905–1907) // Нова політика. – 2002. – № 1.
17. *Смолій В.А.* Богдан Хмельницький (Соціально-політичний портрет) / В.А.Смолій, В.С. Степанков. – К.: Либідь, 1995. – 624 с.
18. *Титаренко Д.М.* Культурне життя на Донбасі під час нацистської окупації // УІЖ. – 2015. – № 2.
19. *Українська національна культура: минуле, сучасне, майбутнє* – К.: Знання, 1990.
20. *Юрчук В.І.* Культурне життя в Україні у повоєнні роки: світло й тіні. /В.І. Юрчук. – К., 1995.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Сторінка кафедри політичних наук КНУБА. Електронні версії підручників і методичних матеріалів: <http://www.knuba.edu.ua/>
2. Група кафедри політичних наук у соцмережі www.vk.com «КНУБА Історія Української державності, культури». Електронні версії підручників, книги з історії України та української культури; методична література, історичні мапи, відеоматеріали, анонси подій, теми семінарських занять, питання до іспиту тощо: <http://vk.com/club105672194>
3. Сайт Національної академії наук України: <http://www.nas.gov.ua>.
4. Сайт Інституту історії України НАН України. Видання інституту, наукова періодика, зокрема, архів Українського історичного журналу: <http://www.history.org.ua/>.
5. Сайт Інституту української археографії та джерелознавства ім. М.С. Грушевського: <http://archeos.org.ua/>.
6. Сайт Інституту археології: <http://www.iananu.kiev.ua/>.
7. Сайт Інституту українознавства ім. І. Крип'якевича НАН України:

<http://www.inst-ukr.lviv.ua/uk/about/>.

8. Сайт Українського інституту національної пам'яті:

<http://www.memory.gov.ua>.

9. Сайт Національної академії мистецтв України:

<http://academia.gov.ua/>.

10. Український центр вивчення історії Голокосту:

<http://www.holocaust.kiev.ua/>.

11. Сайт громадського проекту «Лікбез. Історичний фронт». Метою є інформування жителів України, Росії чи інших країн про ключові суперечки з приводу того, «що таке Україна», «що таке історія України» і що таке «територія України»: <http://likbez.org.ua/uk/>.

12. Сайт інтернет-проекту «Україна Incognita». Масив історичних та краєзнавчих матеріалів, які публікувалися на сторінках газети «День» та у виданнях Бібліотеки «Україна Incognita»: <http://incognita.day.kiev.ua>.

13. Сторінка інтернет видання «Українська Правда» – розділ «Історична правда». Статті науковців, журналістів, блогерів, інтерв'ю. Інформацію відсортовано за темами та історичними періодами: <http://www.istpravda.com.ua>.

14. Голодомор 1932-1933 – сайт Міжнародного благодійного Фонду «Україна 3000»: <http://holodomor33.org.ua>.

15. Віртуальний музей ГУЛАГу: <http://www.gulag-museum.org.ua/>.

16. Добірка матеріалів про визначних людей – уродженців України: <http://ridna.ua/cat/kulturna/vydatni-postati/>.

17. Степан Бандера. Життєпис, книги, статті С. Бандери та про нього: <http://stepanbandera.org/>.

18. Історія Києва в фото і відео: <http://oldkiev.io.ua/>

19. Журнал «Кіно-Театр» – ілюстроване видання, посередник між глядачем та подіями світового театрального і кінопроцесу. Архів номерів за 2001-2015 рр.: <http://www.ktm.ukma.edu.ua/arhiv.php>.

БІБЛІОТЕКИ

1. Сайт бібліотеки КНУБА. Понад 1110 тис. примірників широкого діапазону науково-технічної та навчальної літератури, виданої 11 мовами світу: <http://library.knuba.edu.ua/node/2>.

2. Сайт Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського: <http://www.nbuv.gov.ua/>.

3. Сайт парламентської бібліотеки: <http://nplu.org>

ЕЛЕКТРОННІ БІБЛІОТЕКИ

1. Електронна бібліотека на сервісі www.ex.ua. У розділі «історія України» близько 6700 книг з історії України: <http://www.ex.ua/76982809>.

2. Електронні версії монографій, збірників наукових праць на сайті Інституту проблем сучасного мистецтва НАМ України: <http://mari.kiev.ua/05.htm>.

3. Електронні книги на сайті Інституту культурології Національної академії мистецтв України: <http://www.icr.kiev.ua/ukr/Knigi/>.

4. «Ізборник» – Історія України IX-XVIII ст. Літописи, хроніки та історичні документи, зібрані в основному розділі. Має два дзеркала:

- головне знаходиться за адресою <http://litopys.org.ua/>

- допоміжне <http://izbornyk.org.ua/>

5. Портал Hurtom торрент-толока. Близько 250 книг, підручників з історії України та української культури: <https://toloka.to>.

6. Електронна бібліотека diasporiana.org.ua – понад 1500 книг з українознавства та історії України: <http://diasporiana.org.ua/>.

7. Електронна бібліотека «Культура України» Національної парламентської бібліотеки України. Фонд складається з 4 колекцій: 1) Історія культури. Теорія культури. Культурологія. 2) Мистецтво: архітектура, скульптура, живопис, графіка, декоративно-прикладне мистецтво, народні художні промисли, музика, танець, хореографія, театр, цирк, естрада, видовищні мистецтва, кіномистецтво, художня фотографія. 3) Етнографія: народи України, матеріальна культура, духовна культура. 4) Заклади культури: бібліотеки, музеї, архіви, культурно-мистецькі освітні установи, фонди, товариства, об'єднання, асоціації; українські культурні центри за кордоном: <http://elib.nplu.org/content.html?id=3>.

8. Архів журналу «Краєзнавство» у відкритому доступі. Випуски з 1927 по 2015 рр. Статті, присвячені історії краєзнавчого руху, галузям краєзнавства, збереженню, використанню, популяризації пам'яток історії та культури, теорії та практиці музейництва, пам'яткознавства та туристичної справи, питанням історичної регіоналістики, мікроісторії та історії повсякденності, видатним постатям, висвітлюються сучасні краєзнавчі події. <https://commons.wikimedia.org/wiki/Category:Krajeznavstvo?uselang=uk>

ВІДЕОМАТЕРІАЛИ

1. Історія України (2009) Цикл документальних фільмів. За основу взяті праці істориків М. Грушевського, Н. Полонської-Василенко, Д. Дорошенка, Д. Яворницького та ін.: <http://www.ex.ua/480817>.

2. Історична правда з В. Кіпіані – цикл документальних передач, в яких висвітлюються різні сторінки історії України – від історії моди ХХ ст. та

сучасного українського кіно до української авіації:
<http://zik.ua/tv/project/istorychna-pravda>.

3. ТелеАкадемія. Відеокурс історії України:
https://www.youtube.com/playlist?list=PL9aDK_7u4r7cPc-BNYHzVO5p1nnBJqR5o.

4. Близько 200 документальних фільмів з історії України – від найдавніших часів до сьогодні: <http://doc-films.com/history/ukrhistory/>.

РЕКОМЕНДОВАНІ МУЗЕЇ М. КИЄВА

1. Національний музей історії України (вул. Володимирська, 2, www.miku.org.ua).

2. Український дім (вул. Крещатик 2, www.ukrdim.org.ua).

3. Центральний будинок художника (вул. Артема 1-5).

4. Національний заповідник "Софія Київська" (вул. Володимирська 24, www.sophia.org.ua).

5. Києво-Печерська Лавра (вул. І. Мазепи 17, www.kplavra.kiev.ua).

6. Музей мистецтв імені Богдана та Варвари Ханенків (вул. Терещенковская 15-17, www.khanenkomuseum.kiev.ua).

7. Національний художній музей України (вул. Грушевського 6, namu.kiev.ua).

8. Київський музей російського мистецтва (вул. Терещенковская 9, www.museumru.kiev.ua).

9. Музей національної архітектури та побуту (сел. Пирогово, вул. Красноземна, www.pirogovo.com.ua).

10. Національний музей літератури України (вул. Б. Хмельницького 11, www.museumlit.org.ua).

11. Музей сучасного образотворчого мистецтва України (вул. Глибочицька 17, www.mfamu.org.ua).

12. Музей українського народного декоративного мистецтва (вул. І. Мазепи 21, корп. 29, www.mundm.kiev.ua).

13. Музей гетьманства (вул. Спаська 16-б, www.getman-museum.kiev.ua).

14. Pinchuk Art Centre (вул. Басейна / Велика Васильківська 1-3/2, www.pinchukartcentre.org).

15. Мамаєва слобода (вул. Михайла Донця 2, www.mamajeva-sloboda.ua).

16. Парсуна (вул. Хоріва 43, www.parsuna.com.ua).

Про ці та інші музеї м. Києва можна довідатись на сайті:
<http://tutatama.tochka.net/places/exhibitions/>.

**Зразок оформлення титульної сторінки індивідуального
завдання**

Міністерство освіти і науки України

Київський національний університет будівництва і архітектури

Кафедра політичних наук

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ №2
з історії української державності та культури
на тему:
Тенденції розвитку сучасної української культури

Студента I курсу
Архітектурного факультету
Гр. ОМ-12
Петренка О.М.

Київ – 2016

ДЛЯ НОТАТОК

ДЛЯ НОТАТОК

Навчально-методичне видання

ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДЕРЖАВНОСТІ ТА КУЛЬТУРИ

Методичні вказівки
для студентів всіх напрямів
підготовки КНУБА денної форми навчання

Укладачі: **БУРДА** Інна Олександрівна
ГОНЧАРЕНКО Інна Володимирівна
ГУБЕРТ Юлія Геннадіївна та ін.

Комп'ютерне верстання *Р.В. Шушпанової*

Підписано до друку 21.03.2016. Формат 60 × 84 ^{1/16}
Ум. друк. арк. 2,32. Обл.-вид. арк. 2,5.
Електронний документ. Вид №14/III-16.

Видавець і виготовлювач
Київський національний університет будівництва і архітектури

Повітрофлотський проспект, 31, Київ, Україна, 03680
E-mail: red-isdat@ukr.net, тел. (044)241-54-22, 241-54-87
Свідоцтво про внесення до Державного реєстру суб'єктів
Видавничої справи ДК № 808 від 13.02.2002 р.